

ELSŐ FEJEZET

MEGÉRZED

Az első látogatás alkalmával a legtöbbször sírva fakadnak, és ez a nő is úgy nézett ki, mint aki mindjárt rákezd. Karján táskával, fontoskodva lépett be, és megrázta Grace kezét. Nyilvánvalóan profi volt, vagy legalábbis annak képzelte magát. Leült a kanapéra, és kosztümnadrágos, hosszú lábát keresztbe tette. Csak ekkor, egészen hirtelen fogta fel, hol is jár. Szemmel láthatóan mellbevágó élmény volt.

– Ejha! – szólalt meg a fiatal nő, akit Rebecca Wynne-nek hívtak. Grace ezt azért tudta, mert néhány perccel korábban gyorsan utánanézett. – Az egyetem óta nem jártam pszichológusi rendelésben.

Grace a saját székéhez lépett, és ő is keresztbe tette jóval rövidebb lábát, majd előrehajolt. Hiába, a megszokás.

– De fura! Ahogy beléptem, majdnem elbőgtem magam.

– Bőven van papír zsebkendőm – mosolygott Grace. Hányszor ült már ezen a széken ugyanígy, keresztbe tett lábbal, és hallgatta, ahogy a szobát betölti a sírás hangja! Olyan sokszor sírták el magukat a páciensek, hogy néha azt képzelte, elárasztja a rendelőt a sós víz, mint Lewis Carroll regényében, amikor Alice óriásira nő, és nem tudja abbahagyni a zokogást, úgyhogy

JEAN HANFF KORELITZ

a helyiség színültig megtelik a könnyeivel. Sokszor találkozott dühvel is, hol azzal a típussal, ami ordibálással jár, hol a másikkal, ami csendben mérgez. Ilyenkor elképzelte, ahogy a rendelő fala (amit egyébként semleges piszkosfehérre festettek) elsötétül a haragtól. Ha boldogságot vagy harmóniát tapasztalt, azt képzelte, a fenyő édes illatát érzi, mint nyár végén a tónál.

– Pedig ez csak egy iroda – mondta vidáman. – Egy unalmasan berendezett iroda.

– Igen – Rebecca körülnézett, mintha ellenőrizni akarná a kijelentés igazságtartalmát. Grace rendelőjét kínos odafigyeléssel alakították ki, mert egyszerre többféle szerepet kellett betöltenie. Fontos volt, hogy kényelmes legyen, de ne túl otthonos, meleg, de ne túl egyedi, és olyan tárgyak legyenek benne, amelyek megnyugtatóan hatnak a páciensre. Ilyen volt például az ajtó mellett lógó, nyírfákat ábrázoló Eliot Porter-fénykép. Ez a fotó minden otthon falán ott függött, minden kollégiumi szobában, minden nyaralóban. Ott volt még a piros, keleti szőnyeg, a zabszínű kanapé és a saját, bőrborítású forgószéke. Az üveg dohányzóasztalon, egy bőrdobozban kaptak helyet a papír zsebkendők. A sarokban állt a régi fenyőasztal, amelynek fiókjában Grace a sárga jegyzetlapokat tartotta, valamint a pszichofarmakológusok, gyermekpszichológusok, dohányzásról való leszokást segítő hipnoterapeuták, ingatlanosok, utazási irodák, mediátorok, építészek és válóperes ügyvédek elérhetősegeit tartalmazó listákat. Az asztalon kapott helyet egy csúnya kerámiabögre, amit Grace a fiától, Henrytől kapott még a gyerek elsős korában, és ami az évek során döbbenetesen sok beszélgetést indított el, és rengeteg emléket hozott felszínre, és amely egyébként tolltartóként szolgált. Volt még ott egy kerámia kislámpa vászonernyővel, ami diszkrét fényével követte nyomon a történéseket. A helyiség egyetlen ablaka az épület

TUDHATTAD VOLNA

mögötti sikátorra nézett, ahol soha semmi sem történt. Néhány évvel korábban a ház gondnoka engedélyezte, hogy egy kissé feldobják az utcácskát némi igénytelen növényvel, muskátli-val és repkénnyel. A lelkesedés csak addig tartott, amíg Grace megrendelte a virágtartó ládákat, amelyeket a gondnok segített levenni a teherautó platójáról, és az új helyére manőverezni, de a növények szenvedtek a fényhiánytól, és egyébként is, nem sokkal később eltűnt az összes virágláda. Csak egy sötét folt maradt utánuk a betonon. Hát, igen, Grace nem sokat konyított a növényekhez.

Ma azonban beszerezett néhány virágot: sötét rózsaszín rózsákat, Sarabeth javaslatára, aki a nagy nap közeledtével egyre jobban belefolyt Grace mindennapjaiba. Nemcsak azt kötötte ki, hogy Grace vegyen virágot a jeles alkalomra, hanem azt is, hogy rózsát, sőt mi több, sötét rózsaszín rózsát.

Sötét rózsaszín rózsá. Ennek meg mi értelme? – tűnődött Grace. Sarabeth sem gondolhatja komolyan, hogy színes fotó fog készülni, ugye? Nem elég hihetetlen már az is, hogy a *Vogue* egy teljes fekete-fehér fényképpel akar megemlékezni Grace-ről? De azért tette, amit a nő mondott, és a rózsákat a rendelésben fellelhető egyetlen vázába állította, amit egyszer egy csokorral együtt kapott. Talán egy terápia végén, vagy köszönetképpen, amiért rávezetett valakit, hogy el kell hagynia a férjét, vagy Jonathanól, ki emlékszik már arra? A végeredmény inkább volt furcsa, mint mutatós. A váza most az egyik kisasztalon állt, és komolyan fenyegette a veszély, hogy Rebecca nehéz szövetkabátja felborítja.

– Tudja – szólalt meg Grace –, igaza van. A sírással kapcsolatban. Hatalmas lelki erő szükséges már ahhoz is, hogy valaki eljőjön hozzám. Ahogy ahhoz is, hogy a párját rávegye erre. Gyakran előfordul, hogy amint belépnek az ajtón, elveszítik az önuralmukat. De ezzel nincs is semmi baj.

JEAN HANFF KORELITZ

– Hát, majd talán máskor – felelte a fiatal nő. Grace harmincnek nézte. Szép volt, bár kissé merev. Ruhái ügyesen elfedték formás, telt alakját, és azt az illúziót keltették, mintha fiús és vékony lenne. A fehér vászoning úgy nézett ki, mintha külön erre az alkalomra készült volna, és a barna kosztümnadrág olyan érzetet keltett, mintha darázsdereka lenne. Mindkét darabot olyasvalaki készítette, aki nagyon értette a dolgát, az illúzió nagymestere. De ha az ember a *Vogue*-nál dolgozik, nyilván vannak kapcsolatai, legalábbis Grace így képzelte.

Rebecca a csizmás lábánál heverő táskában kotorászott, majd elővett egy ősrégi diktafont, és az üvegasztalkára helyezte.

– Ha nem bánja – szólalt meg. – Tudom, régiségboltban lenne a helye, de a biztonság kedvéért szükségem van rá. Egyszer négy órát töltöttem egy popsztár társaságában, akit nem a kitűnő fogalmazási készségeért szeretünk, és egy úrkorszakot idéző diktafon volt velem, nem nagyobb, mint egy gyufaskatulya. Amikor később le akartam játszani a felvételt, a világon semmi sem volt rajta. Pályafutásom legmellbevágóbb pillanata volt.

– El tudom képzelni – bólintott Grace. – De ezt a nehézséget is leküzdötte.

Rebecca vállat vont. Szép, szőke haját kócos fazonra vágatta, és ezüst nyaklánc a kulcsontján feküdt.

– Olyan zseniális mondatokat adtam a szájába, hogy hülye lett volna nem jóváhagyni a cikket, amikor megmutattuk neki. A szövívője mondta is a szerkesztőmnek, hogy ez az eddigi kedvenc interjúja, úgyhogy végül is megúsztam a blamázt. – Elhallgatott. Grace szemébe nézett. – Tudja, ezt nem kellett volna elmesélnem – mondta félmosollyal az arcán. – Erről is a pszichológusi rendelő tehet. Az ember csak leül a kanapéra, és már dől is belőle a szó.

Grace elmosolyodott.

TUDHATTAD VOLNA

Rebecca hangos kattanással lenyomta a diktafon megfelelő gombjait. Azután előhúzott a táskájából egy régimódi jegyzetfüzetet és egy fényes kötésű könyvet.

– Nahát, magának megvan a könyv! – kiáltott fel Grace. Annyira új volt még, hogy megdöbbenette, amikor valakinél meglátta. Mintha az egész vállalkozás célja az lett volna, hogy neki, saját magának legyen egy példánya, amivel a hiúságát legyezgetheti.

– Természetesen – felelte nyugodtan a nő. Abban a pillanatban, ahogy Grace tanúbizonyságot tett zöldfülűségéről, Rebecca visszanyerte profizmusát és a találkozói fölötti uralmát. Grace nem tehetett erről a kitörésről. Még nem szokta meg a könyve látványát. A könyve. Az ő saját könyve, ami még nem jelent meg, de hamarosan meg fog, mégpedig újkor, mert Sarabeth, az ügynök, Maud, a szerkesztő és J. Colton (tényleg ez a neve!), a sajtós egybehangzó véleménye szerint ez az év legszerencsésebb időszaka egy ilyen könyv kiadásához. Hónapok teltek el a szerkesztéssel, de aztán valóságossá vált az egész – a végleges formáját elnyert könyv, a szerződés, a csekk (ezt azonnal beváltotta, mintha attól tartott volna, bármikor köddé válhat a pénz), a katalógus... *Ez tényleg velem történik.* Ezt az érzést váltották ki Grace-ből. Múlt tavasszal előadást tartott egy konferencián egy csapat jegyzetelő, utazástól kimerült kiadói munkatársnak, akik közül néhányan az előadás végén odasomfordáltak hozzá, és tanácsot kértek a saját döglődő házasságukkal kapcsolatban. Jobb, ha ehhez hozzászokom, gondolta Grace. Még most is hihetetlen volt számára, pedig már egy éve, hogy Sarabeth egész nap hívogatta az egyre döbbenetesebb hírekkel. Valaki meg akarja venni. Még valaki. Egy harmadik, sőt egy negyedik, sőt egy ötödik is... Aztán meg olyan szavakat használt, amiket Grace alig értett. Elővételi jog, terítés (Az meg mi lehet? – tűnődött

JEAN HANFF KORELITZ

Grace), audio, digitális, kenőpénz a listához (arra, hogy a lista micsoda, csak a szerződés gondos tanulmányozása után jött rá). Az egész olyan volt, mint egy álom. Grace évek óta más sem hallott, mint hogy döglődik a könyvkiadás, ennek ellenére pulzáló, versengő, mániákus iparágat látott szikkadt hulla helyett. Az amerikai ipar újabb divatjamúlt intézménye, mint az acélművek és az aranybányák. Ezt meg is említette Sarabethnek, amikor az aukció harmadik napján egy kései jelentkező kavarta fel az állóvizet, és generált újabb és újabb téteket. Nem úgy volt, hogy a könyvkiadás halott? A magazinok folyton ezt szajkózzák. Sarabeth kinevette. A könyvkiadás tényleg szinte teljesen halott, biztosította Grace-t egészen vidáman. Kivétel, amikor valaki ráérez a kor szellemére. Grace könyve, a *Tudhattad volna*, nyilvánvalóan ráértett.

Két teljes évbe telt, míg megírta. A sarokban álló asztalnál a laptop előtt, amikor volt egy kis szünete két páciens között, a hálószobában a tó mellett, a vízfoltos, robusztus tölgyfa asztalnál és a konyhapult mellett a Nyolcvanegyedik utcai otthonában, éjjelente, amikor Jonathan még a kórházban volt, vagy már lefeküdt, mert kimerült a napi munkában, és Henry is elaludt egy nyitott könyvvel a mellkasán a kislámpa fénye mellett. Írás közben egy bögre gyömbérteát tartott veszélyesen közel a laptophoz, és a pultot elborították a jegyzetek, egészen a mosogatóig tartottak a régi esetekhez készített feljegyzések és az öntapadós papírra írt feliratok. Alkotás közben régóta dédelgetett elméletei hús-vér valósággá váltak, később finomodtak, majd egészen ellentmondást nem tűrően hangoztak. Ott volt minden bölcsessége, amiről fogalma sem volt, amíg le nem írta, és az összes következtetés, amihez már azelőtt eljutott, hogy tizenöt évvel korábban megkezdte a praxisát. (Mert nem tanult semmit? Vagy mert eleve igaza volt?) Őszintén szólva nem

TUDHATTAD VOLNA

emlékezett, hogyan tanulta meg, milyen egy jó pszichológus, pedig természetesen elvégezte az egyetemet, gyakorlaton is volt, elolvasta a kötelező szakirodalmat, megírta a kötelező tanulmányokat és megszerezte a szükséges diplomát. Mindig is tudta, hogy kell ezt csinálni. Nem emlékezett olyan időre, amikor ne tudta volna. Ha az érettségi után egyenesen ebbe a kicsi, tiszta rendelőbe vitte volna a lába, akkor is ugyanolyan profin végezte volna a dolgát, mint ma, ugyanannyi párnak segített volna, ugyanannyi nőt kímélt volna meg attól, hogy olyan férfihoz menjen feleségül, akivel sosem lehet boldog. Tudta, hogy ettől még nem különleges, még csak nem is okos. Képességét nem Isten ajándékának vélte (számára Isten sosem jelentett többet történelmi, kulturális, művészeti érdeklődés tárgyánál). Úgy vélte, részben a genetikának, részben a neveltetésének köszönheti, mint az a természetes tehetséggel megáldott balerina, aki-nek van olyan szerencséje, hogy a szülei hajlandók táncóráról táncórára hurcolni. Akárhogy is, Grace Reinhart Sachs szociális érzékenységre való hajlammal született, és olyan környezetben nőtt fel, ahol a felnőtteket érdekelték a gondolatai, és ahol beszélgettek vele. Nem volt tehetsége az énekhez, a tánchoz, a matematikához. Nem játszott semmilyen hangszeren, nem úgy, mint a fia, és nem tudta megmenteni gyerekek életét, nem úgy, mint a férje. Mindkét készség előtt alázatosan fejet hajtott, és hálás lett volna értük. De ha leült beszélgetni valakivel, nagyon gyorsan, nagyon egyértelműen meg tudta állapítani, milyen csapdát állít magának, és hogyan tudja kikerülni. Vagy ha már beleesett a csapdába – és aki eljött hozzá, általában már beleesett –, hogyan tud belőle kimászni. Lenyűgöző és persze egy kissé izgalmas, de azért furcsa is volt, hogy a *Vogue*-ot az ő egyszerű kis rendelőjébe vonzotta azzal, hogy mindezeket a nyilvánvaló dolgokat leírta. Hogyan kerülhet valaki az orszá-

JEAN HANFF KORELITZ

gos érdeklődés középpontjába azzal, hogy kijelenti, az éjszakát a nappal követi, vagy a gazdaságot irányváltások határozzák meg, vagy valami hasonló, bárki által megfigyelhető közöl? (Néha, amikor belegondolt, mi mondanivalója van az ő könyvének az olvasói, a nők számára, szinte szégyellte magát, mintha olyan csodabogyót akarna eladni, ami már ezer éve kapható minden patikában.) De az is igaz, hogy vannak dolgok, amiket nem lehet elég sokszor vagy elég hangosan elmondani.

Néhány héttel korábban a Craftban ebédelt cinikus, de szakmai szempontból lenyűgözött médiaügynökök társaságában. Az ezüst evőeszköz halk csörömpölése közepette beszélt a könyvről, és kérdések garmadára felelt (az egyik egy különösen ellenséges, bíbor csokornyakkendős férfitől érkezett) azzal kapcsolatban, miért más a *Tudhattad volna: Miért nem hallják a nők, amit a férfiak mondanak nekik?*, mint a többi párkapcsolatokkal foglalkozó könyv. Nyilvánvalóan Tom Colicchio főztje volt az esemény fő vonzereje. Grace talán túl sok időt szánt a mellette ülő szerkesztőre, aki ellentmondást nem tűrően letolta a torkán költséges válásának történetét. Őszinte sajnálatára a pincér sokkal korábban elvitte a tányérját, mint hogy megkóstolhatta volna a báránycombot. Úgy érezte, nem illik egy íróhoz, hogy elcsomagoltassa a maradékot.

De az ebéd után J. Colton, a sajtós egyre többször hívta fel interjúk és tévéműsorokban való szereplések hírével, és állította, hogy ez mind annak az ebédnek köszönhető. A költséges váláson túlesett szerkesztő írt a könyvről a *More*-ban, és az ellenséges, bíbor csokornyakkendős férfi felkérte egy interjúra az AP-vel. Grace-nek be kellett látnia, hogy nagyon megérte az az ebéd. Nem sokkal később érkezett a megkeresés a *Vogue*-tól. Egyértelműen beindult a gépezet.

TUDHATTAD VOLNA

Maud, a szerkesztő kérésére röviden megírta, mi az oka annak, hogy januárban indítják a legtöbb válópert (az ünnep stresszes időszak, és ott vannak az újévi fogadalmak is), majd J. Colton, az újságíró kedvéért elviselt egy egészen bizarr tanácskozást egy médiaszakértővel, akitől megtanulta, hogyan tartsa a fejét, amikor a tévében a műsorvezetővel beszélget, hogyan nyerve el a stúdióban megjelenő közönség jóindulatát, hogyan ejtse el a könyve címét a lehető leglehetősebb szöveggörnyezetben is úgy, hogy közben ne tűnjön önimádó papagájnak, és hogyan érje el, hogy a lehető legszerencsésebb mondata kerüljön be a műsor előzetesébe.

– Néhány hete kaptam meg a szerkesztőtől – közölte Rebecca, és a papír zsebkendő doboz mellé tette a kötetet. – Imádtam. Tudja, senki sem mondja meg az embereknek: ne szúrd el mindjárt az elején, és akkor később sem lesz baj. Nagyon szókimondó könyv. A legtöbb ilyen mű azért kedvesebb, óvatosabb.

Grace felismerte, hogy ezzel megkezdődött az interjú, és igyekezett úgy tartani a fejét, ahogy azt tanították neki, valamint felidézni az előzetesbe való mondatokat. Nem a saját hangján szólalt meg, hanem felvette a pózt, amit terápia közben szokott használni.

– Nem értem, mire gondol. De őszintén szólva a kedvesebb, óvatosabb stílus a tapasztalat alapján nem különösebben hasznos. Szerintem fontos, hogy a nők meghallják a könyvem üzenetét. Nem kell, hogy úgy bánjanak velünk, mint a hímes tojással. Felnőttek vagyunk, és ha elszúrtunk valamit, el kell viselnünk, ha ezt az arcunkba mondják, és meg kell hoznunk a saját döntéseinket. Én mindig azt mondom a pácienseimnek, ha arra vágynak, hogy valaki megnyugtassa őket, minden rendben lesz, vagy mindennek oka van, vagy valami más, éppen

JEAN HANFF KORELITZ

divatos közhelyet akarnak hallani, akkor ne hozzám jöjjenek, ne az én szakértelmemet fizessék meg. És ne is vegyék meg a könyvemet. – Elmosolyodott. – Vegyék meg valamelyik másikat. Bármelyiket. *Hogyan gyógyítsuk meg a házasságunkat szeretettel? Hogyan harcoljunk a kapcsolatunkért?*

– Értem, de ez a cím eléggé... provokatív. *Tudhattad volna.* Ezt gondoljuk akkor is, amikor egy politikus véletlenül kiteszi a Twitterre a nemi szervéről készült fotót, vagy kiderül, hogy van egy másik családja is, és a sajtótájékoztatón ott áll mellette a döbönt feleség. *Komolyan? Te ezen meglepődsz?*

– Nem kétlem, hogy a feleség meglepődik – bólintott Grace. – A kérdés az, jogos-e a meglepetése. Vagy elkerülhette volna, hogy ebbe a helyzetbe keveredjen.

– Ezek szerint ön választotta ezt a címet?

– Ahogy vesszük. Valójában ez volt a tartalékos játékos. Eredetileg azt szerettem volna, hogy az legyen a címe: *Kíméletet érdemel.* De senki sem értette az utalást. Azt mondták, túl irodalmi.

– Akkor bizonyára nem ismerik Arthur Millert, pedig az kötelező olvasmány a középiskolában – jegyezte meg ravaszul Rebecca, ezzel is jelezve jóhiszeműségét.

– Lehet, hogy ahová ön járt, ott kötelező olvasmány volt – felelte diplomatikusan Grace. Ahová ő járt, a Reardenben, New York egyik legelőkelőbb, és valaha kissé szocialista magániskolájában, ahol a saját fia most hetedikes volt, persze valóban kötelező olvasmány volt *Az ügynök halála.* – Mindenesetre kompromisszumot kötöttünk. Mindig azt mondjuk magunkban, *sosem lehet tudni*, ha valaki olyasmit tesz, amit nem vártunk volna tőle. Sokkol minket, amikor kiderül, hogy a párunk nőfaló vagy éppen sikkasztó. Független. Minden szava hazugság. Vagy csak egyszerűen önző, és annak ellenére, hogy felesége, esetleg

TUDHATTAD VOLNA

gyereke van, továbbra is úgy viselkedik, mint egy egyedülálló, gondtalan tini.

– Na, igen – vetette oda Rebecca. Grace ezt egy kicsit személyeskedőnek érezte. De ezen nem kell meglepődni. Végül is az egésznek ez a lényege.

– Amikor ez megtörténik, széttárjuk a kezünket. Azt mondjuk: *Nahát, az embereket tényleg nem lehet kiismerni!* És sosem gondolunk arra, hogy mi tettük lehetővé az átverést. Meg kell tanulnunk vállalni a felelősséget. Ha nem tesszük, nem tudunk úgy cselekedni, ahogy azt a saját jól felfogott érdekünk megkívánja. És legközelebb sem tudjuk elkerülni ezt a helyzetet.

– Hoppá – nézett fel Rebecca. Ellenséges arckifejezéssel figyelte Grace-t. – Ugye, nem azt akarja mondani, hogy az áldozat a hibás?

– Nincs áldozat – jelentette ki Grace. – Nézze, tizenöt éve vagyok a szakmában. Hányszor, de hányszor hallgattam végig, ahogy nők felidéznek az első benyomásaikat, a párjukkal folytatott első beszélgetéseket! És közben folyton az járt a fejében: *Az elejétől fogva tudtad!* Tudja, hogy a férfi mindig is nőcsábász marad. Tudja, hogy kifolyik a kezéből a pénz. Tudja, hogy semmibe veszi őt. Már a legelső beszélgetésből kiderül, vagy a második randin, vagy amikor a nő bemutatja őt a barátainak. De aztán valahogy elfelejtődik ez a tudás. A nő hagyja, hogy ezeket a korai benyomásokat, felismeréseket elnyomja valami más. Meggyőzi magát arról, hogy amit ösztönösen megérezett az alig ismert férfit, egyáltalán nem igaz most, hogy – idézem – *jobban megismerte*. Pontosan ez a készlet, hogy aláássuk a saját ösztöneinket, ez az, ami döbbenetesen erős. És iszonyatosan romboló hatással lehet a nő életére. De sosem tartjuk magunkat felelősnek, akkor sem, amikor egy másik becsapott nő láttán azt gondoljuk: Hogy lehet az, hogy nem tudta?. Nagyon erős

JEAN HANFF KORELITZ

meggyőződése, hogy magunkkal szemben is ugyanígy kell viselkednünk. Még mielőtt levesznek minket a lábunkról, nem az után.

– Nyilván ön is tudja – nézett fel Rebecca a jegyzetfüzetéből, de az írást nem hagyta abba –, hogy ugyanez áll a nőkre is. Ők is hazudnak. – A szemöldökét ráncolta, amitől egy egészen hátrázott V jelent meg a homlokán. Úgy tűnt, hogy szerencsére a munkaadója, a magazin nem tudta meggyőzni a botulinum toxin előnyeiről.

– Persze. Ez így van. Erről is szó esik a könyvben. De tény, hogy tízből kilenc alkalommal a nő ül azon a kanapén, amin most ön, és nem tér magához, mert véleménye szerint a párja eltitkolt előle valamit. Ezért döntöttem el már a legelején, hogy ez a könyv a nőknek fog szólni.

– Rendben – bólintott az újságíró, és visszatért a jegyzeteihez. – Értem.

– Talán kissé didaktikus vagyok – szabadkozott Grace.

– Szenvedélyes.

Hogyne, gondolta Grace. Ezt megjegyzi.

– Mindenesetre – folytatta kimérten – eljutottam arra a pontra, amikor már nem bírtam tovább nézni, hogy annyi tisztességes, jó szándékú nő szenved hónapokig a terápiával, kínozza magát és költ el egy egész vagyont, csak hogy ráébredjen, a párja nem változott meg, talán soha nem is gondolta komolyan, hogy meg fog változni, vagy akár nem is mondott olyat, hogy megpróbálja. Ezek a nők ilyenkor pontosan ugyanott tartanak, mint amikor először bejöttek és leültek a kanapémra. Ezek a nők megérdemlik, hogy megtudják az igazságot, miszerint a helyzet nem fog javulni, legalábbis nem annyit, mint ők szeretnék. Hallaniuk kell, hogy a hiba, amit elkövettek, jó eséllyel helyrehozhatatlan.

TUDHATTAD VOLNA

Elhallgatott, részben azért, hogy Rebecca minden szót le tudjon írni, részben azért, hogy kiélvezze a hatást, ennek a „bombának” a hatását, ahogy Sarabeth fogalmazott egy éve, az első találkozásukkor. Még mindig olyan erősnek érezte, mint egy földrengést. Grace emlékezett a pillanatra, amikor eldöntötte, hogy le fogja írni, amit valójában gondol, azt a nyilvánvaló tényt, ami szakmai életének minden egyes évével, minden egyes előtanulmányként elolvasott randikalauzzal (amely sosem beszél erről), minden egyes házassági tanácsadóval (aki szintén sosem beszél róla), minden egyes házassági tanácsadóknak szóló, nemzetközi konferenciával (ahol egy szó sem esik erről) egyre ordítóbbá vált. Ezt, amiről senki sem beszél, de amiről gyanúja szerint a kollégái pontosan ugyanúgy tudnak, mint ő. Vajon mondja ki ezt egy könyvben, és idézze a saját fejére a kollégái haragját? Vagy csak tartsa fenn azt a nevetséges mítoszt, hogy bármelyik „kapcsolat” (jelentsen ez bármit is) „menthető” (jelentsen ez bármit is)?

– Nem kell rosszul választani – mondta most Rebeccának, mert felbátorította, hogy az ő barátságos kis irodájában ül a *Vogue* ennek a valószínűtlenül magas és vékony nőnek a képében, aki a zabszínű kanapén egy régi füzetbe jegyzetel, és diktafonra rögzíti a beszélgetést. – Ha rosszul választunk, teljesen mindegy, mennyi energiát fektetünk a házasság megmentésébe, egyszerűen esélyünk sincs.

Rebecca egy pillanatnyi hallgatás után felnézett.

– Ez elég nyers.

Grace vállat vont. Ha nyers, hát nyers. Ő nem fog vitatkozni. Kell is, hogy nyers legyen. Ha egy nő rossz partnert választ, az illető mindig rossz marad, ennyi az egész. A világ legprofibb terapeutája sem tehet többet, mint hogy valamiféle kompromisszum irányába tereli a két embert. Ez rettentően szomorú,

JEAN HANFF KORELITZ

és büntetésként is felfogható. Egy egész életen át tartó büntetés-ként. Ilyen házasságban nem lehet élni. Ha a pár gyermektelen, akkor a válásra kell koncentrálni. Ha van gyerek, akkor minden erejükkel azon kell lenni, hogy kölcsönösen tiszteljék egymást, és közösen felneveljék a gyereket. És hogy mielőbb elváljanak.

Természetesen nem arról volt szó, hogy ne érzett volna együtt velük. Főleg a saját pácienseivel, akik segítségért fordultak hozzá, de addigra már túl késő volt, csak annyit lehetett tenni, hogy a kezükbe nyomott egy-egy szemeteszáskot meg egy flakon tisztítószert, hogy azzal takarítsák fel a kiömlött olajat. De legjobban azt utálta, hogy ez a nehéz helyzet könnyen elkerülhető lett volna. A páciensei intelligensek, tanultak, másokkal kapcsolatban jó emberismerők voltak. Zsenik is akadtak közöttük. De hogy fiatal korukban egy potenciális társ keresztezte útjukat, aki biztos, de legalábbis valószínű fájdalmat kínált nekik, és aztán, amikor társuknak választották, meg is kapták a biztos, de legalábbis valószínű fájdalmat, amire számítani lehetett... Ez megdöbbenetette Grace-t. Sőt dühítette is. Nem tehetett róla, de néha kedve lett volna megtépni ezeket az embereket.

– Képzelve el – mondta most Rebeccának –, hogy életében először egy asztalnál ül az illetővel. Mondjuk egy randevún. Mondjuk egy barátjánál, de igazából bárhol, a lényeg, hogy belebotlott egy férfiba, akit talán még vonzónak is talál. Az első pillanatban lesz, amit lát a férfin, és lesz, amit ösztönösen megérez vele kapcsolatban. Mert sok minden könnyen észrevehető. Lehet, hogy megérzi, milyen nyitott másokra, mennyire érdeklik a világ dolgai, hogy intelligens-e, és használja-e az intelligenciáját. Azt is tudja, kedves, elutasító, fölényeskedő, érdeklődő vagy nagylelkű-e. Látja, hogyan viselkedik önnel. Abból is sok minden kiderül, amit a férfi elmond magáról: mi a szerepe az ő életében a családnak és a barátainak, a nőknek, akikkel ko-

TUDHATTAD VOLNA

rábban dolga volt. Látja, mennyire igényes saját magára, az egészségére, a testi-lelki jóllétére, az anyagi biztonságára. Ezek bárki számára elérhető információk, és észre is vesszük őket. De aztán...

Megállt és nézte, ahogy Rebecca lehajtott fejjel ír.

– De aztán?

– De aztán jön a sztori. Mert van sztorija. Nem is egy. Ezzel nem azt akarom mondani, hogy hazudik, még csak azt sem, hogy füllent. Az is lehet, de még ha nem is teszi, megteesszük helyette mi, mert emberek vagyunk, és mélyen belénk ivódott a történet iránti igény, főként, ha azt gondoljuk, mi is fontos részei leszünk annak a történetnek. Tudja, *én vagyok a hősnő, és végre megtaláltam a hőszöveget*. Miközben kialakulnak az első benyomásaink, és tudatosulnak bennünk a tények, szükségét érezzük, hogy mindezt kontextusba helyezzük. Ezért kitalálunk egy történetet, amely arról szól, milyen gyerekkora volt, hogyan bántak vele a múltban a nők, a munkaadói. Az, amilyenek látjuk, szintén a történet részévé válik. A jövőbeli terveivel együtt. Aztán mi is bekerülünk. *Elöttem senki sem szerette eléggé. Egyik barátnője sem volt elég intelligens. Nem vagyok elég szép hozzá. Csodálja a függetlenségemet*. Ezek egyike sem tény, mindössze annak kombinációja, amit ő elmondott magáról, és amit mi beszéltünk be magunknak. Így lesz egy hús-vér emberből egy kitalált történet kitalált szereplője.

– Fiktív szereplő.

– Igen. Be kell látnunk, nem jó ötlet hozzámenni egy fiktív szereplőhöz.

– De az alapján, amit mond, nekem úgy tűnik, elkerülhetetlen.

– Pedig nem az. Ha tizedannyira tudatosan járnánk el ebben az ügyben, mint amikor eldöntjük, mit vegyünk le az üzletben

a polcról, sokkal kevesebb gondunk lenne. Gondoljon csak bele! Legalább húsz pár cipőt felpróbálunk, mire egyet megveszünk. Vadidegen emberek véleményét olvasgatjuk, mielőtt felhívjuk a bútorkárpitost. De amint megismerünk valakit, akit vonzónak találunk, vagy akinek szemmel láthatóan tetszünk, azonnal kikapcsoljuk a hazugságvizsgálónkat, és kihajítjuk az ablakon az ösztönös megérzéseinket. Nyugodtan lengetheti a kis tábláját a következő felirattal: *elveszem a pénzed, kikezdek a barátnöiddel, mellettem szeretethiányos és elhanyagolt leszel*, akkor is megtaláljuk a módját, hogy ez a tábla elfelejtődjön. Egyszerűen kitöröljük az emlékezetünkéből.

– De... – szólalt meg Rebecca. – Mindenki kételkedik, csak nem mindenki hagyja, hogy a kételyei irányítsák a tetteit.

Grace bólintott. Rengeteg kétellyel találkozott a praxisa során – régi, összeaszott kételyekkel, amelyeket a mélyen megbántott, mélységesen elkeseredett nők tartogattak, őriztek, majd hoztak felszínre. Számptalan formában fordultak elő. *Tudtam, hogy sokat iszik. Tudtam, hogy képtelen tartani a száját. Tudtam, hogy nem szeret, legalábbis nem annyira, mint én őt.*

– Sokan kételkednek – helyeselt. – Az a gond, hogy nagyon kevesen ismerjük fel a kételyt. Az én felfogásom szerint a kétely ajándék. Mint a félelem. Meglepődne, ha tudná, hányan éreznek félelmet közvetlenül azelőtt, hogy valami rettenetes dolog történik velük, és amikor később visszaemlékeznek erre a pillanatra, rájönnek, hogy az volt az utolsó esélyük a közelgő katasztrófa elhárítására. Talán ön is ismeri az érzést: ... *Ne fordulj be abba az utcába! Ne ülj be annak a pasinak a kocsjába!* A jelek szerint magas fokra fejlesztettük azt a képességet, hogy figyelmen kívül hagyjuk, amit tudunk vagy sejtünk. Evolúciós szempontból ez lenyűgöző, de engem a dolog gyakorlati oldala foglalkoztat. A kétely különleges ajándék. Meg kell tanulnunk

TUDHATTAD VOLNA

hallgatni a kételyeinkre, nem szabad csak úgy félresöpörni őket, még akkor sem, ha miattuk fel kell bontanunk egy eljegyzést. Tudja, sokkal egyszerűbb lefűjni egy esküvőt, mint elválni.

– Hát, erre nem vennék mérget – jegyezte meg Rebecca szarkasztikusan. – Amilyen esküvőkön én mostanában jártam... Akkor már egyszerűbb lefűjni az olimpiát.

Ebben lehet valami, és ehhez ismerni sem kell Rebecca friss házas barátait. Grace esküvője kicsi volt, mert számára a család az édesapját jelentette, Jonathan családja pedig nem jelent meg. De azért Grace is járt már éppen elég örületes lakodalomban.

– Múlt hónapban – folytatta Rebecca – a főiskolai szobartársam lőtt túl a célon, ötszáz embert hívott meg a Puckba. Az a rengeteg virág... Űristen! Legalább ötvenezer dollárt fizethettek, nem viccelek. Meg volt egy külön szoba egy hosszú asztallal, és arra halmozták a nászajándékokat. Tudja, mint régen.

Grace tudta. Ez is egy régi esküvői szokás volt, ami valahogy újult erővel tért vissza, mert – nyilvánvalóan – a modern esküvő nélküle nem lett volna elég puccos. Az ő szülei esküvője a St. Regis Hotelben volt, és egy külön előcsarnokot kaptak a nászajándékok – az Audubon ezüst, a Haviland porcelán, a teljes készlet Waterford kristály, amelynek később minden darabja az apja második felesége, Eva karmai közé került.

– Ott volt a fél Tiffany üzlet. Meg az összes konyhai kutyü, amit a Williams-Sonoma valaha is piacra dobott. Ami röhejes – nevetette el magát Rebecca –, mert a nő nem tud főzni, és a pasi sosem fog annyira kikupálódni, hogy ezüst evőeszközzel egyen.

Grace bólintott. Mástól is hallotta már mindegyik részletet, sőt ennél még többet is, amióta megvolt az a zabszínű kanapé. Hányszor végighallgatta, milyen tortúra felkutatni a szülők esküvőjén felszolgált, pasztellszínű cukorkát, amit ma már csak egy picit üzlet tart a Rivingtonon, és megcsináltatni a koszorús-

lányok gravírozott medálját, megszervezni, hogy melyik régi, márkás autó szállítsa az ifjú párt a Gansevoort Hotelben tartandó esküvői fogadásra. És ha ez még nem lenne elég, menyenyi utánajárásba kerül, hogy a Seychelle-szigeteken lehessen a tíznapos nászút, ráadásul pontosan ugyanabban a cölöpökre épült faházban, az égszínkék Indiai-óceánon, ahol valamelyik híres celeb is kipihente az esküvője fáradalmait.

Ebben a kunyhóban kerül aztán sor arra a veszekedésre, ami az egész nászt beárnyékolja, és még évekkkel később, a rendelésben is visszhangzik, annak a pszichológusnak a füle hallatára, aki már tudja, hogy ez a két ember a lehető legrosszabbat hozza ki egymásból, és ez talán sosem volt másként, de biztos, hogy mindig is így lesz.

Grace néha elképzelte, milyen lenne egy mérgezett hegyű lándzsával agyondöfni az egész esküvői iparágat. Fenébe a huszonegyedik századi, extravagáns esküvőkkel! Tessék szépen, csendesen, a legjobb barátok és a család színe előtt örök hűséget fogadni egymásnak! Így a párok fele – mégpedig pont a jó fele – azonnal letenne az egésztől. Persze megvan a nagy buli létjogosultsága is, mégpedig a huszonötödik házassági évfordulón, amikor a férfi már megkopaszodott, és a nő meghízott a terhességektől. Ha ez lenne a szabály, hányan menekülnének fejvesztve! Sajnos mire eljutnak Grace-hez, az a hajó már rég elment.

– A kétely ajándék – mondta hangosan Rebecca, mintha próbálgatná a kifejezés erejét, azt, hogy elég mottószerű-e.
– Ez jó.

Grace érezte Rebecca cinizmusának súlyát, aztán megérezte a sajátját is.

– Ne higgye, hogy szerintem az emberek nem változnak – szólalt meg, és igyekezett nem úgy beszélni, mintha védekezni

TUDHATTAD VOLNA

akarna. – Az emberek igenis megváltozhatnak. Óriási bátorság és önzetlenség kell hozzá, de lehetséges. Csak az a gond, hogy túl sok energiát ölünk a kijavításba, aminél azért kicsi a siker esélye, ahelyett, hogy a megelőzésre koncentrálnánk. Ez azért nem mindegy, nem gondolja?

Rebecca alig észrevehetően bólintott, de nem figyelt igazán. Csak úgy sercegett a papír a tolla alatt, és bütykei kifehéredtek. Pillanatok alatt a végére ért, bármit is írt olyan serényen. Felnézett és tökéletes pszichológusi hanglegjtéssel azt kérdezte: – Ezt kifejtene bővebben?

Grace levegőt vett, aztán folytatta. Az ő hivatásának egyik nagy ellentmondása, állította, hogy ha megkérdezzük az embereket, mit várnak a társuktól, józan, érett, jó emberismeretről tanúskodó válaszokat kapunk. Védelmet és összetartást, gondoskodást és inspirációt, biztonságos kikötőt, ahonnan bátran kihozhatnak. De ha megnézzük a kapcsolataikat, hol van mindez? Ugyanezek a jó emberismerő, józan emberek egyedül vannak, vagy folyamatosan csatároznak, és egyre csökken az önértékelésük. Magukra maradnak, folytonos a sűrődés, egymás hátráltatása, a versengés – mindez azért, mert egyszer igent mondtak valakinek, akinek nem kellett volna. Ezért eljönnek Grace-hez, hogy együtt megpróbálják helyrehozni azt, ami tönkrement, de már túl késő felvilágosítani őket. Azelőtt kell ezt megtenni, hogy igent mondanak annak, akinek nem kellene.

– Férjhez megyek – közölte váratlanul Rebecca, amikor leírta az utolsó szót is.

– Gratulálok – bólintott Grace. – Nagyszerű hír.

A riporter elnevette magát.

– Komolyan?

– Igen. Komolyan. Remélem, gyönyörű lesz az esküvője, és ami ennél is fontosabb, csodálatos lesz a házassága.

JEAN HANFF KORELITZ

– Ezek szerint létezik csodálatos házasság? – kérdezte Rebecca. Szemmel láthatóan jól szórakozott.

– Természetesen. Ha nem hinnék ebben, nem lennék itt.

– És, gondolom, férjnél sem lenne.

Grace nyugodtan mosolygott. Még az is nehezeére esett, hogy azt a kevés információt kiadja magáról, amihez a kiadója ragszkodott. A terapeuták nem reklámozzák a magánéletüket. Az írók viszont, úgy tűnik, igen. Megígérte Jonathannak, hogy az életük párként, családként továbbra is a magánügyük marad, amennyire csak lehetséges. Igazából a férfit nem is zavarta annyira az úgy, mint Grace-t magát.

– Meséljen a férjéről! – kérte Rebecca. Grace sejtette, hogy ez következik.

– Jonathan Sachs a neve. Az egyetem alatt ismertem meg. Pontosabban én még egyetemista voltam, ő már medikus.

– Ezek szerint orvos?

Gyermekorvos, avatta be a nőt Grace. Nem akarta megmondani a kórház nevét. Az mindent megváltoztatott volna. Amit most elmondott, azt az interneten is meg lehet találni, elég, ha valaki rákeres a nevére, mert a *New York* magazin néhány éve írt róla egy rövid cikket az évente megjelenő, legjobb orvosokat bemutató számában. Fénykép is volt Jonathanról – orvosi köpenyben szerepelt, sötét, göndör haja jóval hosszabb volt, mint ahogy Grace szerette. Nyakában ott lógott az elmaradhatatlan sztetoszkóp, a zsebéből pedig kikandikált egy óriási, kerek nyalóka. Olyan volt, mintha a teljes kimerültség ellenére is mosolyogni próbálna. Egy kopasz, vigyorgó kisfiú ült az ölében.

– Gyerekek?

– Egy fiunk van. Henry, tizenkét éves.

Rebecca úgy bólintott, mintha ez igazolná valamely feltevését. Grace asztalán felberregett a csengő.

TUDHATTAD VOLNA

– Szuper! – kapta fel a fejét az újságíró. – Ez Ron lesz.

Ron nyilván a fényképész. Grace felállt, hogy beengedje.

A férfi az előtérben állt, körülötte nehéz fémtáskák. Éppen SMS-t írt, amikor a nő ajtót nyitott.

– Helló – köszönt, hogy felhívja magára Ron figyelmét.

– Helló – viszonzta a férfi barátságosan, és felnézett. – Ron vagyok. Ugye, szóltak, hogy jövök?

– Persze – kezet ráztak. – Se haj, se smink?

A férfi furán nézett Grace-re. Nem volt számára egyértelmű, hogy a nő csak viccel.

– Csak viccelek – nevette el magát Grace, de titkon azért csalódott, amiért se haját, se sminket nem kap. Kicsit beleélt magát. – Kerüljön beljebb!

Két táskával lépte át a küszöböt, aztán visszament a többiért. Egymagas volt Jonathannal, és a testfelépítésük is hasonló, azt kivéve, hogy Jonathan mindig is hiú módon igyekezett palástolni azt a kis pocakot.

– Helló, Ron – köszöntötte kollégáját Rebecca, aki most a rendelő ajtajában állt. Mindhárman az előtérben voltak, ami még az irodánál is szűkösebb volt. Ront lesújtotta a látvány: néhány masszív, dísztelen szék, egy navajo szőnyeg, a földön, egy kötött kosárban a *New Yorker* régebbi számai. – Szerintem bent kéne, nem? – szólalt meg Rebecca.

– Nézzük meg!

Ez már jobban tetszett neki. Behozott egy reflektort, egy fehér vásznat meg az egyik táskát, amiből fényképezőgépet vett elő. Grace idegesen álldogált a kanapéja mellett, és idegenként szemlélte, ahogy a bőrfotelt az előtérbe száműzik. A férfi elhúzta az íróasztalt, és felállította rá a krómállványos reflektort, a vásznat meg a szemközti falhoz vitte.

JEAN HANFF KORELITZ

– Általában van velem egy asszisztens – vetette oda további magyarázat nélkül Grace-nek.

Olcsó munka, gondolta a nő. Alacsony prioritású.

– Szépek a virágok. Jól mutatnának a fal mellett. Be is hozom őket a keretbe.

Grace bólintott. Ez a Sarabeth! Döbbenet, igazán.

– Nem akarja esetleg... – a férfi elhallgatott, és Rebeccára nézett, aki most dús keble előtt összefont karral állt.

– Rendbe hozni magát? – fejezte be helyette a mondatot a lány. Egy csapásra fotószerkesztővé változott.

– Hogyne.

Grace kiment a nem túl jól megvilágított, apró fürdőszobába – annyira kicsi volt, hogy egy túlsúlyos páciens egyszer el is sírta magát miatta. Még ha Grace tudta volna is, hogyan varázsoljon magából hirtelen olyan nőt, aki érdemes rá, hogy a *Vogue* hasábjain szerepeljen, akkor is képtelenség lett volna ezt ilyen szűk és homályos helyen megvalósítani. Jobb ötlet híján szappannal megmosta az arcát, majd papírtörülővel megtörölte. Ez semmilyen észrevehető változást nem eredményezett. Elkese-redetten bámulta tiszta, ismerős arcát a tükörben. A táskájából elővette a korrektort, és húzott egy-egy csíkot a szeme alá, de ez sem sokat segített. Most úgy nézett ki, mint egy kicsit fáradt nő két korrektorcsíkkal a szeme alatt. Ki ő, hogy így bánjon a *Vogue*-gal?

Vajon elég fontos az ügy ahhoz, hogy felhívja Sarabetht? Az elmúlt hónapok során Grace azt figyelte meg, hogy nem szívesen zavarja meg ügynökét az igazi munkájában – az *igazi* írókkal kapcsolatos tevékenységei közben. Más szóval nem lenne helyes felhívni őt, amikor lehet, hogy éppen a Nemzeti Könyvkritikusok Körének díjával kitüntetett szerzővel tárgyal irodalmi ügyekről, csak hogy megkérdezhesse tőle, kiszaladjon-e

TUDHATTAD VOLNA

a legközelebbi drogériába kisminkeltetni magát. És a hajával mi legyen? Maradjon a szokásos, szigorú kontynál, amit hullámcsatokkal erősít meg (ezeket egyébként a régimódi, műanyag hajcsavarókhöz gyártják, és egyre nehezebb beszerezni őket)? Vagy csak engedje le, amitől ápolatlannak érzi magát, ráadásul úgy fest, mint egy kisgyerek?

Jó is lenne úgy kinézni, mint egy kisgyerek, gondolta szomorúan.

Persze hogy nem gyerek. Érett nő, magabiztos, kifinomult, ezerféle felelőssége és elkötelezettsége van, és már nagyon régen megtalálta a stílusát, amihez tartja is magát, és hálás a sorsnak, hogy nem kell folyamatosan újra kitalálnia magát, sem azon mesterkednie, hogy még szebb legyen. Jól tudta, hogy sokak szerint túl távolságtartó és fegyelmezett, de ez nem zavarta, mert azt a Grace-t, aki a tóparti házban farmert visel, és amint hazaér, első dolga kifésülni a haját, esze ágában sem volt a nyilvánosság elé tárni.

Elég fiatal. Elég vonzó. Elég jó a munkájában. Ezzel nincs is semmi baj.

A hírnév... Nos, az vészesen közelített. Ha lehetősége lett volna felkérni egy színésznőt, aki magasabb és csinosabb nála, hogy vegye át a szerepét, tegyen úgy, mintha ő lenne Grace könyvének szerzője, komolyan eljátszott volna a gondolattal. Fülesen keresztül súgna neki *(Az esetek döntő többségében a potenciális házastárs nagyon rövid időn belül mindent elmond magáról, amit tudni érdemes...)*, miközben Matt Lauer vagy Ellen DeGeneres komoly arccal bólogat. De már nagylány vagyok, gondolta, és az ujjával megtisztogatta a tükröt. Aztán visszament a többiekhez.

JEAN HANFF KORELITZ

Rebecca Grace székében ült, és elmélyülten nyomkodta a telefonját. A dohányzóasztalt előrébb tolták, hogy a váza és a könyv bekerüljön a képbe. Magától is tudta, hová üljön.

– Imádnivaló a férje – közölte Rebecca.

– Hát, igen – felelt Grace, de nem örült a megjegyzésnek.

– Hogy lehet ezt bírni?

Ron, aki a fényképezőgépébe nézett, visszakérdezett: – Micsodát?

– Rákos gyerekeket kezel.

– Gyermekonkológus – helyesbített Grace. – A Memorialban.

A Memorial Sloan-Ketteringben. A nő nagyon remélte, hogy most már ejthetik a témát.

– Én képtelen lennék rá. Valóságos szent lehet.

– Jó orvos – mondta Grace. – Nehéz szakterületet választott.

– Jézusom! – kapcsolódott be Ron is. – Nekem nem menne.

Még jó, hogy nem is várja el senki, gondolta Grace.

– Nem tudtam eldönteni, mit kezdjek a hajammal – szólt meg hangosan, hátha végre sikerül elterelnie a figyelmüket.

– Önök szerint? – Kezét a kontyához emelte. – Le is engedhetem, van nálam hajkefe.

– Ne, hagyja csak, így látom az arcát. Jó? – De nem őt kérdezte, hanem Rebeccát.

– Próbáljuk meg! – bólintott a lány.

– Rendben – egyezett bele a férfi. Fogta a fényképezőgépet, belenézett, és így szólt: – Ez most csak gyakorlás, rendben? Csak semmi izgalom!

Mielőtt Grace bármit is felelhetett volna, Ron már kattintott is. A nő azonnal megdermedt.

Ron elnevette magát.

– Mondtam, hogy nem fog fájni. Nem ül kényelmesen?

TUDHATTAD VOLNA

– Őszintén szólva nem – válaszolt Grace, és igyekezett mosolyt erőltetni az arcára. – Még sosem csináltam ilyet. Még sosem fotóztak magazinba.

És ezzel végre teljesen megaláztam magam – tette hozzá gondolatban. Az utolsó csepp bátorsága is elszállt.

– Akkor a lehető legjobb magazinnal kezdi! – felelte Ron vidáman. – Olyan képet készítek magáról, amin csak úgy ragyog. Azt fogja hinni, valami szupermodell szerepel a fotón.

Grace nevetése nem volt őszinte. Elhelyezkedett a kanapén.

– Nagyon jó! – biztatta Rebecca. – De fordítva tegye keresztbe a lábát! Abból a szögből előnyösebb.

Grace engedelmeskedett.

– És mehet! – kiáltott Ron. Gyors kattogás következett. – Nos – mondta, miközben ide-oda hajladozott, és minden bizonnyal ugyanabból a szögből fotózta a nőt, de apró változtatásokkal –, mi is a regénye címe?

– Regény? Jaj, ez nem regény. Olyat én nem is tudnék.

Most arra gondolt, talán jobb lenne, ha elhallgatna. Hogy fog kinézni a szája a képeken, ha beszéd közben fotózzák?

– Ezek szerint nem most jelenik meg az új könyve? – kérdezte a férfi, de fel sem nézett. – Én úgy tudtam, maga író.

– Nem. Mármint igen, írtam egy könyvet, de nem vagyok író. Vagyis... – Grace a homlokát ráncolta. – A könyvem a házasságról szól. Párokkal dolgozom.

– Terapeuta – segítette ki Rebecca.

De író is, nemde? Grace teljesen összezavarodott. Ha valaki megír egy könyvet, akkor író lesz belőle, nem igaz? Aztán valami más is eszébe jutott.

– Nem szellemíró áll a dolog mögött – jelentette ki olyan vehemenciával, mintha valaki ezzel vádolta volna. – Magam írtam a könyvemet.

JEAN HANFF KORELITZ

Ron befejezte a kattoztatást, és most a gépe digitális monitorját vizslatta.

– Az lenne a jó – kezdte, de fel sem nézett –, ha kicsit balra fordulna. Elnézést, nekem balra. És kicsit hátrébb tudna hajolni? Így – bólintott. Eltűnődött. – Lehet, hogy mégsem volt igazam a hajával kapcsolatban.

– Hát jó – sóhajtott Rebecca.

Grace egy gyakorlott mozdulattal kihúzta a három erős hülámcsatot, és sűrű, ápolt, barna haja a vállára omlott. Odanyúlt, hogy kirázza, de a férfi rászólt.

– Ne, hagyja! – kérte. – Ez így jobb. Plasztikus. Maga nem látja, de gyönyörű a kontraszt a sötét haja és a világos blúza között.

Nem javította ki. Természetesen nem „blúzt” viselt, hanem puha, vékony, pergamenszínű kasmírpulóvert. Összesen öt ilyen ruhadarabja volt. De nem volt kedve Ronnal a blúz és a pulóver közti különbségről csevegni, még ha a *Vogue* fotósa volt is.

Egy kicsit megigazították a vázát. Aztán a könyvet.

– Jó – jelentette be a férfi. – Oké. Mehet.

Újra elkezdte. Rebecca szótlanul figyelt. Grace igyekezett lélegezni.

Szinte sosem ült ezen a kanapén, és most furcsa volt innen szemlélni a szobát. Észrevette, hogy az Eliot Porter-poszter ferdén lóg a falon, és az ajtó melletti villanykapcsoló fölött koszfoltt éktelenkedik. Ezt majd le kell törölni, gondolta. És talán eljött az ideje, hogy lecserélje Eliot Portert. Már mindenki halálosan unja.

– Házasság – szólalt meg váratlanul a férfi. – Nem kis dolog. Azt hinné az ember, már mindent elmondtak róla.

– Mindig van mit mondani – felelt Rebecca. – A házasság tipikusan olyan dolog, amit senki sem akar elszúrni.

TUDHATTAD VOLNA

A férfi letérdelt, és alulról fotózta Grace-t. A nő megpróbálta felidézni, ettől rövidebbnek vagy hosszabbnak tűnik-e az ember nyaka.

– Ezen nem sokat gondolkodtam. Mindig is úgy voltam vele, hogy ha találkozunk a megfelelő emberrel, azt megérezzük. Én például megéreztem, amikor megismertem a feleségemet. Hazamentem, és megmondtam a barátomnak, akivel akkoriban együtt éltem: „Ő az.” Szerelem első látásra, vagy valami olyasmi.

Grace lehunyta a szemét. Aztán ráeszmélt, hol is van, és kinyitotta. Ron letette a fényképezőgépét, felvett egy másikat, és azt állította. A nő úgy ítélte meg, most nyugodtan beszélhet.

– Ebben az a veszélyes, ha az ember számít erre a „megézésre”, és nem is foglalkozik azokkal, akiket nem vesz észre azonnal. Szerintem mindenki számára sok megfelelő pár van, és folyamatosan beléjük botlunk, de annyira lefoglal minket a „szerelem első látásra” gondolata, hogy könnyen lemaradhatunk az igazán kivételes emberekről, csak mert nem villámcsapásként érkeznek az életünkbe.

– Felém fordulna? – kérdezte Rebecca.

Más szóval: befogná? – gondolta Grace. A fiatal nőre nézett, aki most az ő székében ült, az ő asztalánál. Ezt a kellemetlenséget azzal próbálta kompenzálni, hogy szélesen elmosolyodott. Ettől még kellemetlenebb lett a helyzete.

De volt még valami, ami ebben a kicsavart pózban egyre inkább a tudata felszíne felé törekedett, amit egyre kevésbé tudott távol tartani a tény, hogy a *Vogue*-nak fotózzák (amelynek lapjain egyértelműen senki sem fogja szupermodellnek nézni), vagy akár az, hogy a kanapéján üldögél, ahol sosem szokott. Mégpedig az a felismerés, hogy Ronhoz hasonlóan, sőt rengeteg pácienséhez hasonlóan, sőt valószínűleg sok olvasójához hasonlóan ő is csak úgy megérezte, hogy ő az, amikor először meg-

pillantotta Jonathan Sachsot – rögtön tudta, hogy hozzá fog menni, és élete végéig szeretni fogja. Ezt elhallgatta Sarabeth, az ügynök, Maud, a szerkesztő és J. Colton, a sajtós elől is, ahogy most nem kötötte sem Rebecca, a hamarosan megházasodó újságíró, sem Ron, a fényképész orrára, aki csak úgy megérezte, hogy megtalálta az igazit, amikor megismerte a feleségét. Akkor éjjel a barátnőjével, Vitával és az ő barátjával átsétáltak a Charles folyó fölött, útban egy halloweeni bulira, amit egy hátborzongató épületben tartottak az orvosin. A többiek előrementek, de neki muszáj volt mosdót keresnie, és jól eltévedt az alagsorban. Úgy érezte magát, mint egy kiséger, miközben összevissza tekergett a föld alatti folyosókon. Fogalma sem volt, hol lehet, és egyre idegesebb lett, egyre jobban megijedt. Aztán hirtelen már nem volt egyedül – ott állt előtte egy férfi, akit azonnal felismert, pedig biztosra vette, hogy még soha életében nem látta. Sovány, zsíros hajú srác volt, arcán többnapos, nem túl elegáns szakállkezdemény. Johns Hopkins-pólót viselt, és egy műanyag teknőben szennyest cipelt, tetején egy Klondike-ről szóló könyvvel. Amikor meglátta Grace-t, elmosolyodott – olyan mosolya volt, hogy a Föld is megtorpant egy pillanatra. Grace lélegzete elakadt, az élete abban a pillanatban megváltozott. Mire legközelebb levegőt vett, ez a férfi volt a legfontosabb ember az életében, az, akit legjobban szeretett, akiben leginkább megbízott. Megérezte. Így aztán őt választotta, és ennek eredményeképpen most pont jó élete van, pont jó férjjel, pont jó gyerekekkel, pont jó otthonnal, pont jó munkával. Vele tényleg így történt. De ezt nem mondhatta el. Különösen most nem.

– Felveszünk néhány közelit, jó? – szólalt meg Ron.

És ha nem jó? Van beleszólásom? – töprengett Grace.

– Jó – bólintott Rebecca, ezzel is jelezve, hogy a kérdés nem a terapeutának szólt.

TUDHATTAD VOLNA

Grace előrehajolt. Úgy érezte, csupán néhány centiméterre van tőle a fényképezőgép lenszéje. Vajon ha belenéz, akkor a túloldalon meglátja Ron szemét? Kipróbálta, de csak az üveges, sötét felület nézett vissza rá. Sorozatos kattogást hallott. Aztán az is eszébe jutott, vajon akkor is így érezné-e magát, ha Jonathan lenne a gép mögött. Igaz, egyetlen alkalomra sem emlékezett, amikor Jonathan fényképezett volna, *katt*, főleg nem ilyen közlelről. Grace volt a család fényképésze, bár az ő gépe nem volt olyan profi, mint Roné, ő maga sem volt olyan ügyes, mint a férfi, és nem is szeretett olyan szenvedélyesen fotózni. Ő fényképezett a szülinapokon és a nyári táborok családi hétvégéin, *katt*. Vagy amikor Henry Beethovennek öltözve elaludt, *katt*, vagy amikor a nagyapjával sakkozott, *katt*. És azt a képet is ő készítette, ami a kedvence Jonathanról – amikor a háborús hősök emléknapján a tónál rendezett futóversenyen, a célba érés után lelocsolta magát egy pohár vízzel, és az arcán jól látszott a büszkeség, és éppen kivehető volt a vágy. Vagy csak így utólag, gondolta Grace, *katt*. Talán azért látta mindig a vágyat azon a képen, mert később, amikor számolgtatott, arra jött rá, hogy Henry mindössze órákkal később fogant. Miután Jonathan evett, és jó hosszasan állt a forró zuhany alatt, maga után húzta Grace-t a nő gyerekkori ágyába, *katt*, gyengéden mozgott benne, a nevét hajtogatta, és Grace emlékezett, milyen boldog volt, *katt*, és mennyire úgy érezte, hogy végtelenül szerencsés, és nemcsak azért, mert akkor fogant a gyermek, akire olyan nagyon vágyott, hanem azért, mert abban a pillanatban ez a lehetőség még csak nem is foglalkoztatta, sőt senki és semmi sem érdekelt, csak a férfi, csak ők ketten, csak a szeretkezés, *katt*. Most felszínre tört ez az emlék – a szem hozta elő, és az a másik szem, ami talán visszanéz rá a fényképezőgépből.

JEAN HANFF KORELITZ

– Nagyszerű – jelentette ki Ron, és leengedte a gépet. Grace megint látta a szemét, ami egyébként barna volt, és egyáltalán nem különleges. Majdnem elnevette magát zavarában.

– Nem, jó volt – nyugtatta meg a férfi, aki félreértette a reakcióját. – És végeztünk is.

